

Examenprogramma

Wagencontroleur

1

Versie 1.0, vastgesteld op 25 juli 2013, geverifieerd door het ministerie van I&M en bekrachtigd in april 2016

Update versie 1.3, 1 mei 2019, vastgesteld door beheergroep VVRV

De Minister van Infrastructuur en Milieu,
namens deze:
de directeur van de stichting Veiligheid en Vakmanschap Railvervoer (VVRV)

P.C.M. van der Hoeven

Inhoud

1	Inleiding en beschrijving van de taak	3
1.1	Wettelijke grondslag van het examen	3
1.2	De taak van de wagencontroleur	4
2	Vakbekwaamheidseisen	5
2.1	Algemeen	5
2.2	Vakbekwaamheidseisen per module	5
Module 1	Basisbekwaamheden	6
Module 2	Vervoer gevaarlijke stoffen	9
Module 3	Veiligheidscommunicatie	11
3	Beoordeling van de vakbekwaamheid	12
3.1	Toelatingsvoorwaarden voor het examenprogramma	12
3.2	Wijze van beoordeling	12
3.3	Normering en cesuur	13

2

Versie	datum	Aard van de wijzigingen	Gewijzigd door	Goedgekeurd door
1.0	25 juli 2013	1 ^e goedgekeurde versie		Directie VVRV Verificatie door IL&T
1.1	1 juni 2016	Adresregel aangepast; Theorie-examen ipv kennistoets; secr VVRV ipv BTC; signalerende kleding ipv waarschuwingskleding. Rangeeretiketten 11 en 14 verwijderd. Leer-werktraject verwijderd. Informatie over aantal vragen per module en weging toegevoegd. Toegevoegd dat modules moeten worden overgedaan als er meer dan een jaar tussen theorie- en praktijkexamen zit. Organisatie en uitvoering praktijkexamen geactualiseerd.	Inge Bochart	Beheergroep wgc
1.2	1 okt 2017	Gewijzigd bij vervoer gevaarlijke stoffen: zakboekje mag worden gebruikt bij het examen (ipv zakkaartje) Toelatingsvoorwaarde in dienst van SO verwijderd. Aanpassingen in vakbekwaamheidseisen n.a.v. kennisdag praktijkexaminatoren.	Inge Bochart	Beheergroep wgc
1.3	1 mei 2019	Aanpassing verwijzingen naar wet- en regelgeving. Beperkte tekstuele aanpassingen. AVV ipv CGI/AVV. Bij beplakkingsmodellen toegevoegd: al dan niet AVV.	Inge Bochart	Beheergroep wgc

1 Inleiding en beschrijving van de taak

1.1 Wettelijke grondslag van het examen

Onderstaande wet- en regelgeving vormt de grondslag van het examen voor de wagencontroleur. Naast wet- en regelgeving zijn branche-afspraken van toepassing. Deze zijn bindend.

EU Verordening 2015/995 TSI-exploitatie en verkeersleiding

In het bijzonder:

- Hoofdstuk 4.6 beroepskwalificaties
- Aanhangsel G: minimumeisen inzake de beroepskwalificaties van het personeel dat treinen vertrekkensklaar maakt

Spoorwegwet

In het bijzonder:

- Artikel 49 lid 1c: algemene kennis en vaardigheden
- Artikel 50 lid 1: beoordelingen
- Artikel 51 lid 1 en 2: bedrijfspas

Besluit en regeling Spoorverkeer

In het bijzonder:

- Artikel 10 BSV: treinsamenstelling

3

Besluit en regeling spoorwegpersoneel

In het bijzonder:

- Artikel 2d BSP: veiligheidsfunctie
- Artikel 6 lid 2: examenprogramma
- Artikel 7: beoordeling

EU-richtlijn 2008/68 betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen over land

- Overweging 5: In de ADR, het RID en de ADN zijn uniforme regels vastgesteld inzake de veiligheid van het internationale vervoer van gevaarlijke goederen. Die regels zouden eveneens moeten gelden voor binnenlands vervoer zodat alle vervoer van gevaarlijke goederen in de Gemeenschap aan dezelfde voorschriften voldoet en de behoorlijke werking van de interne vervoersmarkt wordt gegarandeerd.

Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en Regeling vervoer over de spoorweg van gevaarlijke stoffen (VSG)

In het bijzonder:

- Artikel 2 Besluit: verwijzing naar ADR, ADN en RID
- Artikel 2 Regeling: verwijzing naar bijlage 1
- Bijlage 1 Regeling: voorschriften betreffende het vervoer van gevaarlijke stoffen op Nederlands grondgebied over de spoorweg, zijnde de Nederlandse vertaling van het RID

Ook verplichtingen uit het internationale spoorverdrag (COTIF) en EU-voorschriften zijn erin vastgelegd.

RID versie 2017

- Hoofdstuk 1.3.2.2.2: uitvoering van de controles volgens aanhangsel 9 van het Allgemeiner Vertrag für die Verwendung von Güterwagen (AVV); daarnaast ook aanhangsel 9 opschriften
- Uitvoering van de controles als beschreven in 1.4.2.2.1 ((uitsluitend voor medewerkers die de controles beschreven in 1.4.2.2.1 uitvoeren)
- Het herkennen van onregelmatigheden.

1.2 De taak van de wagencontroleur

De wagencontroleur verricht verschillende controles aan goederenwagens. Het gaat hierbij om het controleren op de kenbare technische gebreken en slijtagegevoelige onderdelen. Daarnaast is de controle gericht op de laadprofielen en de beladingtoestand van de treinen die door de spoorwegonderneming, waarvoor de wagencontroleur werkzaam is, worden vervoerd.

De technische controle wordt uitgevoerd aan de hand van de gebrekencatalogus van bijlage 9 annex 1, van het Allgemeiner Vertrag für die Verwendung von Güterwagen (AVV) en volgens het RID/VSG. Het uitvoeren van kleine herstellingen zoals beschreven in de gebrekencatalogus valt niet onder dit examen.

Bij vrijwel alle vervoerders is sprake van een wagencontroleur die treinen voor internationaal verkeer moet kunnen controleren. De eisen die dat met zich meebrengt zijn in dit programma opgenomen.

Omdat in de praktijk veel treinen wagens met gevaarlijke stoffen bevatten en dit ook in de tijd per vervoerder wisselt, is besloten één universele veiligheidsfunctie wagencontroleur te hanteren, waarbij dus de module vervoer gevaarlijke stoffen verplicht is gesteld voor alle aspirant wagencontroleurs. De vakbekwaamheidseisen voor deze module zijn gelijk aan de in het RID bij categorie 2 vermelde eisen.

In de module vervoer van gevaarlijke stoffen is tevens het convenant warme Bleve vrij samenstellen van goederentreinen in het kader van gecombineerd vervoer van klasse 1, 2 en 3 meegenomen.

De taakaspecten die gebonden zijn aan een spoorwegonderneming of aan een specifieke inzet op bijzondere of lokaalspoorwegen maken geen deel uit van dit schema. Overeenkomstig artikel 8 van het BSP worden deze aspecten beoordeeld door de vakinhoudelijk leidinggevende.

2 Vakbekwaamheidseisen

2.1 Algemeen

In dit examenprogramma worden de navolgende modules onderscheiden:

Module 1 **Basisbekwaamheden wagencontroleur**

In deze module zijn de vakbekwaamheidseisen opgenomen die zijn gericht op de basisbekwaamheden van de wagencontroleur: technische controles, storingen, voorschriften enz.

Module 2 **Vervoer gevaarlijke stoffen**

In deze module zijn de vakbekwaamheidseisen opgenomen die zijn gericht op het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Module 3 **Veiligheidscommunicatie**

De vakbekwaamheidseisen staan vermeld in het examenprogramma 'Veiligheidscommunicatie'. In dit programma is bijlage C van de TSI Exploitatie verwerkt. De in het examenprogramma Veiligheidscommunicatie vermelde eisen zijn van toepassing voor alle in het BSP 2011 genoemde veiligheidsfuncties.

Toelichting

Voor iedere module inclusief de praktijk wordt een certificaat verstrekt. De kandidaat is geslaagd voor het examenprogramma als hij beschikt over de certificaten van de modules 1 tot en met 3.

Een wagencontroleur die een onvoldoende behaald voor één van de modules hoeft alleen het (praktijk)examen van die module over te doen.

2.2 Vakbekwaamheidseisen per module

In deze paragraaf zijn per certificaat de vakbekwaamheidseisen en de beoordelingscriteria in tabellen weergegeven. De linkerkolom bevat de nummering van de vakbekwaamheidseisen en criteria, de middelste kolom de omschrijving en de rechterkolom de wijze van examinering. De wijze van examinering is in de tabellen met een code aangegeven. De betekenis van de codes is:

- T** Theorie-examen: een beoordeling van kennis en inzicht door middel
bijvoorbeeld meerkeuzevragen, meer antwoordvragen en invulvragen
- PE** Praktijkexamen: beoordeling van het handelen en gedragsaspecten door een
door VVRV gecertificeerde praktijkexaminator.

Module 1 Basisbekwaamheden

1.1 Criteria	Technische controles van goederenwagens volgens de (nationale) voorschriften uitvoeren	Wijze van toetsen
1.1.1	De kandidaat kan aangeven welke controles hij gaat doen en wat/waarop hij controleert en voert de controles uit in de praktijk. Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> • loopwerk, vering, stoot- en trekwerk • wagenconstructie en revisie: <ul style="list-style-type: none"> – borgingen en vergrendelingen – afwijkingen vaststellen – maatregelen treffen • onderstel • remwerken en remproeven: <ul style="list-style-type: none"> – remwerk mechanisch – stand van krukken en kranen – lekkageproef volgens voorschrift – kent de remproefseinen • beladingtoestand: <ul style="list-style-type: none"> – maximaal toelaatbare belading – laadprofielen – bevestiging en borging. 	T PE
1.1.2	De kandidaat kan opschriften, tekens en beplakking interpreteren en op basis daarvan gepaste actie ondernemen.	T PE
1.1.3	De kandidaat kan aangeven welke noodvoorzieningen moeten worden getroffen om defecte voertuigen veilig te (laten) verplaatsen voor herstel elders of voor het vrijmaken van het spoor.	T
1.2 Criteria	Storingen signaleren, maatregelen nemen en rapporteren	Wijze van toetsen
1.2.1	De kandidaat kan defecten en storingen signaleren en deze vastleggen. Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> • technische gebreken (kenbaar) • aan slijtage onderhevige delen van de wagen (voldoen aan de maat) • constructie geschikt voor veilig vervoer/revisieopschrift • beladingstoestand (profiel, gewicht, afmetingen enz.) • stand van kranen en krukken. 	T PE

1.2.2	De kandidaat kan te nemen veiligheidsmaatregelen vaststellen en uitvoeren. Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> • invullen en aanbrengen van correcte (al dan niet AVV-) beplakkingsmodellen. 	PE
1.2.3	De kandidaat kan gebreken en afwijkingen aan goederenwagens of ladingen op een zakelijke wijze en volgens de voorschriften (foutencodes AVV, bijlage 9) rapporteren aan de juiste verantwoordelijke functionaris. Minimaal melden: <ul style="list-style-type: none"> • het wagennummer/treinnummer • de aard van het defect • de beplakking van de wagen • de beladingtoestand. 	PE
1.3 Criteria	Verantwoordelijkheid nemen bij beslissingen over het veilig vervoer van beladen of niet beladen goederentreinen	Wijze van toetsen
1.3.1	De kandidaat kan op grond van uitgevoerde controles en genomen veiligheidsmaatregelen bepalen of een samengestelde goederentrein al dan niet technisch vertrekgered is.	PE
1.3.2	De kandidaat kan beoordelen of een klein defect met grote gevolgen binnen de resterende tijd voorafgaand aan het geplande vertrek verholpen kan worden door daartoe bevoegde personen, waardoor economische schade tot een minimum beperkt kan blijven.	PE
1.3.3	De kandidaat kan de voorgeschreven remproef/remproeven uitvoeren en de machinist of vervoerder informeren dat het rempercentage eventueel gewijzigd is.	PE
1.3.4	De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> • kennismaken van de aangeleverde documenten • controleren dat de wagenlijst overeenkomt met de samengestelde trein • vaststellen welke wagen gevaarlijke stoffen vervoert • vaststellen voor welke wagen een Bijzonder Vervoer (BV)- of Buiten Profiel (BP)-regeling geldt. 	T PE

1.4 Criteria	Bij het uitvoeren van de werkzaamheden de geldende veiligheidsvoorschriften correct toepassen	Wijze van toetsen
1.4.1	De kandidaat draagt zorg voor persoonlijke veiligheid, houdt zich aan de kledingvoorschriften (persoonlijke beschermingsmiddelen), is alert op elektrocutie - en aanrijdgevaar en houdt zich aan de regels voor veiligheidscommunicatie.	PE
1.5 Criteria	Omgaan met de spanning tussen de productiedruk en een correcte beoordeling/beslissing met betrekking tot het technisch vertrekgereed zijn	Wijze van toetsen
1.5.1	De kandidaat houdt zich aan de regels, ook als hij druk voelt van interne en externe functionarissen die verantwoordelijk zijn voor de productie. Hij schaaft zo nodig op tijd op.	T PE
1.6 Criteria	Controleren van goederenwagens uitvoeren aan internationale treinen	Wijze van toetsen
1.6.1	De kandidaat kan (internationale) goederentreinen controleren op: Algemeen: <ul style="list-style-type: none"> • technische gebreken (kenbaar) • aan slijtage onderhevige delen van de wagen (voldoen aan de maat) • constructie geschikt voor veilig vervoer/revisieopschrift • beladingstoestand • stand van kranen en krukken Specifiek: <ul style="list-style-type: none"> • baanvakspecificaties (relatie baancategorie/belading) • laadprofielen (UIC profielen). 	T PE
1.6.2	De kandidaat kan internationale voorschriften met betrekking tot controlewerkzaamheden aan buitenlands materieel hanteren (AVV-bijlage 9).	T PE
1.6.3	De kandidaat is bekend met vertrouwensonderzoek.	T
1.6.4	De kandidaat kan vaststellen dat een wagen in een internationale goederentrein te zwaar beladen is.	PE
1.6.5	De kandidaat kan vaststellen of de lekkageproef volgens de normen is geslaagd.	PE

Module 2 Vervoer gevaarlijke stoffen

9

2.1	Kennis hebben van de algemene bepalingen van de voorschriften voor het vervoer van gevaarlijke goederen en deze kunnen toepassen in gegeven voorbeelden	Wijze van toetsen
2.1.1	De kandidaat kan benoemen welke soorten wagens en laadeenheden worden gebruikt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen en welke soorten gevaarlijke stoffen daarin worden vervoerd.	T
2.1.2	De kandidaat kan de hoofdgevaren van de afzonderlijke klassen 1 t/m 8 benoemen.	T
2.1.3	De kandidaat kan de betekenis van de gevaaretiketten en kenmerking benoemen Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> • gevaaretiketten • oranje kenmerking • rangeeretiketten 13 en 15 • oranje band op ketelwagens die gasen vervoeren. 	T
2.1.4	De kandidaat kan onregelmatigheden herkennen en de juiste maatregelen aangeven Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> • kenmerken van onregelmatigheden • eigen veiligheid. 	T
2.1.5	De kandidaat kan aspecten benoemen die een rol spelen bij het (over) laten staan van spoorwagens, welke maatregelen dan moeten worden genomen en wat daarbij de rol van de wagencontroleur is.	T
2.2	Andere toegelaten voorschriften dan het VSG/RID toepassen wanneer het vervoer aan die andere voorschriften voldoet (uitzonderingsbepalingen)	Wijze van toetsen
2.2.1	De kandidaat kan controleren of de gegevens van de wagens overeenkomen met het vervoerdocument (vakje 21, 22 en 23).	T PE
2.2.2	De kandidaat kan de kenmerking en etikettering controleren volgens de IMDG-code bij vervoer in een transportketen die vervoer over zee omvat (1.1.4.2.1). Aandachtspunt: <ul style="list-style-type: none"> • Is de geconstateerde afwijking terecht? 	T

2.3	Warme Bleve vrij samenstellen van goederentreinen	Wijze van toetsen
2.3.1	<p>De kandidaat kan vaststellen of de trein warme Bleve vrij is samengesteld en de maatregelen aangeven die nodig zijn om klasse 1, 2 en 3 bij gecombineerd vervoer te scheiden.</p> <p>Aandachtspunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scheiding van 18 meter, 2x2 assen, 4 assen. 	T
2.4	Vaststellen dat wagens en lading geschikt zijn voor veilig vervoer	Wijze van toetsen
2.4.1	<p>De kandidaat kan op correcte wijze de technische controles uitvoeren aan wagens en lading met gevaarlijke stoffen (Regeling spoorverkeer artikel 3 en 5, AVV bijlage 9, UIC-fiche 471-3 O) en handelt naar bevind van zaken</p> <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • controleren op goed afgesloten zijn van afsluiters en appendages • constateren van kenbare gebreken en adequaat handelen • de beproevings- of keuringsdatum is niet overschreden • aanwezigheid van onderstoppen. 	PE
2.5	Controleren van kenmerking en etikettering	Wijze van toetsen
2.5.1	<p>De kandidaat kan controleren of de etikettering van wagens of containers, geladen met gevaarlijke stoffen, in overeenstemming is met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de aanduidingen in het vervoerdocument (vakje 21, 22 en 23) en • de etiketteringsvoorschriften. <p>Aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grote etiketten op wagens en containers met stukgoed • grote etiketten op wagens, containers, voertuigen en laadeenheden die gevaarlijke stoffen in bulk vervoeren • etikettering van gelimiteerde hoeveelheden • kenmerk voor verwarmde stoffen • kenmerk voor milieugevaarlijke stoffen. 	T PE

2.6	Controleren van ketelwagens die gassen vervoeren	Wijze van toetsen
2.6.1	De kandidaat kan controleren of de oranje band op ketelwagens is aangebracht.	PE
2.6.2	De kandidaat kan controleren of de gasketelwagen is voorzien van etiket 13 (voorzichtig rangeren).	PE
2.6.3	De kandidaat kan controleren of het beladingsraster/stofnaam overeenkomt met het product dat genoemd staat in het vervoerdocument.	PE

Module 3 Veiligheidscommunicatie

De vakbekwaamheidseisen staan vermeld in het examenprogramma 'Veiligheidscommunicatie'. De kandidaat ontvangt na slagen voor het examen het *certificaat Veiligheidscommunicatie*. Dit certificaat is tevens geldig voor andere veiligheidsfuncties (rangeerder, machinist en treindienstleider). Wie al een certificaat Veiligheidscommunicatie heeft behaald voor een andere veiligheidsfunctie krijgt vrijstelling.

3 Beoordeling van de vakbekwaamheid

VVRV voert namens de Minister van Infrastructuur en Milieu de beoordeling (lees: examinering) uit waarmee wordt vastgesteld dat de kandidaat voldoet aan de noodzakelijke vakbekwaamheidseisen.

3.1 Toelatingsvoorwaarden voor het examenprogramma

Om toegelaten te worden tot het examenprogramma geldt de volgende voorwaarde:

De kandidaat:

- beheerst de Nederlandse taal op het niveau zoals omschreven in artikel 5 van het BSP 2011.

De werkgever is verantwoordelijk voor het beoordelen van deze toelatingsvoorwaarde.

3.2 Wijze van beoordeling

De wijze van beoordeling vindt als volgt plaats.

Theorie-examen (T)

Kennis en inzicht worden getoetst in een theorie-examen op de computer door middel van meerkeuze vragen, meer antwoordvragen en invulvragen en aanwijsvragen (ongeveer 60 vragen voor de module basisbekwaamheden en ongeveer 28 vragen voor de module vervoer gevaarlijke stoffen). Het examen is gericht op het kennen van de regelgeving en procedures, het inzicht in de processen en de keten waarin de kandidaat werkt en het weten hoe te handelen.

Bij de modules mag het zakboekje goederenmaterieel of zakboekje wagencontroleur & VSG worden gebruikt.

Het digitale theorie-examen wordt georganiseerd door VVRV.

De kandidaat kan op één dag voor meerdere modules de toetsen doen.

Praktijkexamen (PE)

Het praktijkexamen wordt georganiseerd door VVRV. Praktijkexamens worden uitgevoerd aan de hand van de beoordelingslijst van VVRV. Deze wordt na afloop naar VVRV gestuurd/geüpload.

Het praktijkexamen kan slechts worden afgenomen als de kandidaat geslaagd is voor het digitale theorie-examen basisbekwaamheden en vervoer gevaarlijke stoffen en voor het simulatie-examen veiligheidscommunicatie. Het praktijkexamen moet bij voorkeur plaatsvinden binnen 6 maanden na het slagen voor het theorie-examen. Het praktijkexamen moet uiterlijk binnen een jaar na slagen zijn afgenomen. Als dat niet mogelijk is moeten beide theorie-examens opnieuw worden afgelegd.

De module gevaarlijke stoffen wordt tegelijkertijd met de module basisbekwaamheden in de praktijk geëxamineerd. De beoordelingslijst is daarop aangepast.

Van de kandidaat wordt verwacht dat hij kan:

- aangeven wat hij gaat doen (te ondernemen stappen, waarop hij gaat letten en waarom);
- laten zien dat hij de taken in de praktijk correct uitvoert;
- reflecteren op de wijze waarop hij zijn werk uitvoert.

De kandidaat moet bij de te beoordelen trein in het bezit zijn van:

- signalerende kleding en veiligheidsschoenen (voor de functie aangewezen schoenen) en de door de opdrachtgever/vervoerder aangewezen persoonlijke uitrusting
- een geldig toegangsbewijs en bedrijfspas (of een veiligheidspaspoort)
- een geldig legitimatiebewijs
- het zakkaartje/zakboekje gevaarlijke stoffen
- beplakkingsmodellen

Als één van deze zaken niet aanwezig is kan het praktijkexamen geen doorgang vinden.

Voor de uitvoering van het praktijkexamen is een instructie voor de examinerator en kandidaat beschikbaar.

3.3 Normering en cesuur

De kandidaat is geslaagd voor het theorie-examen als 80% van de totaal te behalen score per module is behaald. Een onvoldoende score voor één van de modules kan niet worden gecompenseerd door een voldoende voor een andere module.

De kandidaat is voor het praktijkexamen geslaagd als hij de naar het oordeel van de praktijkexaminator de taken voldoende kan uitvoeren.

Rechtsmiddelenclausule

Bezwaar en beroep Algemene Wet Bestuursrecht

Op grond van artikel 8.4 derde lid aanhef en onder b juncto artikel 7.1 lid 1 van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) staat geen bezwaar of beroep open tegen dit besluit inhoudende een beoordeling van het kennen of kunnen van een kandidaat of leerling die terzake is geëxamineerd of op enigerlei wijze is getoetst, dan wel inhoudende de vaststelling van opgaven, beoordelingsnormen of nadere regels voor die examinering of toetsing.

Indien u van mening bent dat met betrekking tot de besluitvorming niet aan de formele bij of krachtens de wet gestelde voorschriften is voldaan (o.a. Algemene wet bestuursrecht, Spoorwegwet, Besluit spoorwegpersoneel), kunt u binnen zes weken, na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt, bezwaar maken. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, ter attentie van de Staatssecretaris, postbus 20901, 2500 EX Den Haag. Het bezwaarschrift moet worden gedateerd en ondertekend en dient ten minste de volgende gegevens te bevatten: de aanduiding 'bezwaarschrift', naam en adres van de indiener, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar zich richt en de gronden van het bezwaar, alsmede een afschrift van het besluit.